

SVATÝ IGNÁC – MONOGRAM AMDG – PODOBENSTVÍ

Katecheze č. 5.2 z cyklu „Společně za kostely“

(6. – 9. třída)

Cíl katecheze:

- Děti se seznámí s konkrétní sakrální stavbou a částmi její historie. Získají či si zopakují vybrané pasáže církevních dějin týkající se řádu jezuitů a jejich působení v českých zemích. Rovněž si zopakují či osvojí schopnost rozpoznat barokní stavební sloh.
- Děti se seznámí nebo si zopakují podobenství o marnotratném synu z Lukášova evangelia, jsou ho poté schopny reprodukovat a podle dosavadních poznatků na základní úrovni vyložit.
- Děti jsou schopny aplikovat výklad tohoto podobenství podle vlastní zkušenosti na svůj život. Zamýšlejí se nad tímto podobenstvím v kontextu životního směřování, a to jak podle příkladů svatých (zde sv. Ignáce), tak i co se týče jich samotných.

Co potřebujeme: Kopie textu podobenství pro všechny účastníky, papír a psací potřeby pro každého.

METODIKA

Ještě než vstoupíme do kostela sv. Ignáce, vidíme před sebou monumentální **průčelí kostela** se schodištěm a kamenným portikem s osmi sochami jezuitských světců kolem Krista Spasitele. Na vrcholu průčelí je umístěna socha sv. Ignáce ve svatozáří se zlaceným **MONOGRAMEM** – zkráceným HESLEM jezuitského řádu **AMDG** na hrudi: *Ad maiorem Dei gloriam* – **K větší slávě Boží**. Právě o šíření Boží slávy, tedy o to, aby lidé Boha poznali a zamilovali si ho, se jezuité snažili od počátku svého působení.

Zde můžeme dětem krátce něco říci o jezuitském řádu. Podle potřeb skupiny vybereme vhodné informace:

JEZUITÉ

Charakteristika řádu

Tovaryšstvo Ježíšovo (latinsky *Societas Iesu*) je největší mužský řeholní řád katolické církve. V současné době má na celém světě necelých 20 tisíc členů. Na území České republiky působí v této době několik desítek jezuitů v sedmi komunitách: v Praze, Brně, Olomouci, Českém Těšíně, Kolíně, na Velehradě a Svatém Hostýně. Zabývají se především pastorační prací mezi studenty a ve farnostech, vyučují, dávají duchovní cvičení a působí v médiích.

Jméno řádu

Pojmenování řádu *Societas Iesu* pochází z **kruhu přátel**, kteří se poznali se sv. Ignácem z Loyoly během studií v Paříži. Roku 1537 se jich shromáždilo kolem něj již deset. **Duchovní cvičení změnila jejich život**. Začali žít **radikálnějším křesťanským životem**, kázali o Bohu a duchovním životě a jejich působení nedalo lidem spát. Když byli tázáni, kdo jsou, odpovídali: Jsme „Ježíšova společnost“ (*compagnia de Jesus*). Byli totiž přesvědčeni, že **jejich pravým představeným je sám Ježíš**, který si k sobě přitáhl malý okruh společníků (*compagnia*).

Jezuité v Čechách

21. dubna roku 1556 přišli z Vídně do Prahy první jezuité pod vedením teologa německé provincie **Petra Canisia**. Bylo jich dvanáct. Sami založili první kolej na Starém Městě; nakonec byly v hlavním městě čtyři jejich domy.

1. **Kolej na Starém Městě pražském**, později pojmenovaná **Klementinum**.
2. **Kolej Novoměstská** neboli **profesní dům s kostelem sv. Ignáce**, která byla vybudována v druhé polovině 17. století;
3. **Kolej Malostranská** s kostelem sv. Mikuláše;
4. **Staroměstský konvikt** s kostelem sv. Bartoloměje pro vysokoškolské studenty.

Postupně byly zakládány jezuitské koleje v mnoha českých městech (Klatovy, Plzeň, Olomouc, Brno, Jihlava, Opava a další).

Roku 1622 byla Tovaryšstvu Ježíšovu v Praze svěřena **výuka na Karlově univerzitě**, jezuité vyvíjeli svou činnost i ve školství, vědách, umění a kultuře. Při kolejích se často konala studentská divadla a byla při nich organizována náboženská bratrstva laiků, nejčastěji mariánské družiny.

Po vstupu do kostela se nejprve ukloníme směrem ke svatostánku a pak se vrátíme ke zkratce jezuitského řádového hesla: AMDG je **zkratka latinských slov** *Ad maiorem Dei gloriam*, která znamenají K větší slávě Boží. Podle tohoto hesla se Ignác a jeho druhové snažili ve svém životě řídit. Jak už jsme řekli, vyjadřovalo to jejich touhu umožnit poznání Boha všem lidem tak, aby si ho zamilovali a odevzdali mu celý svůj život. Podobné heslo si může zvolit každý z nás; taková slova nás mohou charakterizovat, nebo podle nich chceme řídit svůj život.

Odvedeme skupinu k tzv. **Dušíčkové kapli** (první kaple vpravo u vstupu do kostela). Doporučujeme zajistit si vstup předem včetně vypnutí alarmu, který je zde trvale aktivován.

Popíšeme interiér kaple, zejména:

- Obraz Ukřižování s dušemi v očistci – zadní stěna;
- Pět nástěnných maleb zobrazujících Podobenství o marnotratném synu – po pravé a levé straně;
- Nástropní malby posledního soudu;
- Dřevěné zpovědnice – v levé části.

Každému dáme předem nakopírovaný text s podobenstvím O marnotratném synu (viz příloha). Společně jej **přečteme** a **prohlédneme** si vyobrazení na stěnách Dušíčkové kaple. Pro skupinu **vybereme vhodné otázky** z navrhovaných možností.

Výklad zahájíme poznámkou, že příběh je vlastně **souhrnem toho, o čem se píše** a učí v Bibli. Kdybychom pochopili, o čem tento příběh pojednává, snadno pak pochopíme, **o čem celá Bible mluví**.

SADA OTÁZEK Č. 1:

- Poznáváte na obrazech jednotlivé události z našeho podobenství?
- Jsou tyto obrazy namalované přesně podle textu podobenství nebo je na nich něco jiného, zvláštního?

Poznámky k obrazům:

První obraz: Mladší syn, aniž by se ohlédl, **odjíždí na koni spolu se služebníkem svého otce**. Otec se „chytá“ za hlavu, jako by si říkal: „Co si to ten můj syn vymyslel?“ **Matka** pláče – v evangeliu ale není vůbec zmíněna. Kůň a služebník také ne. Syn má v ruce **váček s penězi od otce**. V pozadí je vidět **sloup se soškou Ježíše nesoucího beránka na ramenou** – stejně jako na čtvrtém obraze (znamení pozdější záchrany mladšího syna). **Kohout** v symbolice obrazů znamená: bdělost, vzkříšení, **páv** znamená pýchu, ale také vzkříšení.

Druhý obraz: Syn se služebníkem prochází městem a je zaujat jeho krásami, za něž zanedlouho utratí všechny darované peníze. Nevšimá si **chudého žebrajícího chlapce ani pohřbu**, který má za zády. Pohřeb ani chlapec nejsou součástí evangelního podobenství.

Třetí obraz: Duha, náznak Noemovy archy, a letící bílí ptáci jako znamení naděje a smlouvy mezi Bohem a člověkem, ve které se Bůh zavazuje, že už kvůli žádnému hříchu nezničí lidské pokolení. Je to znamení naděje pro každého z nás přes všechny naše chyby a hříchy. Nic z toho není v evangeliu rovněž zmíněno. Na dvoře vidíme v dálce kohouta, možná jako symbol cesty ze složitých situací, kdy musíme být bdělí a přemýšlet.

Čtvrtý obraz: Sloup s Ježíšem nesoucím beránka na ramenou na vrcholu s křížkem. Podobenství Ježíš však vyprávěl v době, kdy podobné sloupy nemohly existovat. Ježíš sám zde může být symbolem Boží záchrany, pastýře, který hledá ztracenou ovci a vysvobozuje ji z neštěstí, do kterého se sama dostala. Bůh i tohoto mladíka zachránil. Vidíme, že druhý syn pracuje, zatímco první má sepnuté ruce a nic nedělá; hlavní ale je, že se vrací, důvěřuje, věří v lásku! Všechno ostatní dělá Bůh.

Pátý obraz: Otec i matka vítají syna, který má vedle sebe odloženou poutnickou hůl jako symbol své cesty a vlastního nalezení. Ani na tomto místě v podobenství není matka zmíněna. V horní části obrazu vidíme, jak ho vítají i nebeští andělé („v nebi bude větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ Lk 15,7) a Ježíš jako beránek, který za něj dal svůj život.

SADA OTÁZEK Č. 2:

- Proč si myslíte, že ten příběh je také zároveň podobenství?
- Co to znamená „podobenství“?
- Koho zobrazují jednotlivé postavy?
- Kým bych asi v tomto podobenství byl já sám: syn (dcera) – „cestovatel“ nebo druhý syn – „domácí typ“?
- Kdy se syn – „cestovatel“ ocitl v nejhorší situaci? Co mu pomohlo se z ní dostat?
- I my se někdy můžeme ocitnout nebo jsme se už ocitli v nějaké hodně nepříjemné situaci, jako třeba tyto duše v očistci (ukážeme na obraz očistce) – jaké by to mohly být situace? A jak jsme se z nich dostali?

Po zodpovězení otázek můžeme pokračovat následujícími myšlenkami: Křesťanství říká, že **Bůh nás neodsuzuje**, ale přijímá nás a odpouští nám – je jako Otec, který na nás vždy čeká, i když nás už jiní zavrhlí nebo odsoudili. S ním můžeme vždycky začít znovu... Křesťanství říká, že se z těžké a bolestné situace, z nějakého „ohně“ (znovu ukážeme obraz očistce), kde je nám hrozně, můžeme vždycky dostat.

Na levé straně vidíme **zpovědnice**: sem chodili a stále ještě chodí lidé, kteří ze sebe chtějí shodit něco, co je tíží, nějaký balvan, nebo chtějí uhasit nějaký oheň, který je pálí a ničí, tím, že o něm s někým mluví, že **stojí o odpuštění a prosí o ně**. Tito lidé sem chodí s vírou, že Bůh je Otec, který je má rád a odpouští jim a přijímá je s otevřenou náručí.

Dále skupině položíme k promyšlení další otázky:

- Jaké heslo a monogram by mohl mít syn, který chtěl jít do světa?
- Jaké heslo a monogram by mohl mít ve chvíli, kdy se rozhodl vrátit se domů?
- Jaké heslo a monogram by mohl mít syn, který zůstal doma?

Poté děti vyzveme, aby ony samy vymyslely své heslo a monogram, který by je mohl delší dobu v životě provázet. Rozdáme jim kartičky a tužky, na které si je mohou zapsat. Kdo chce, může své heslo říci druhým a zdůvodnit. **Setkání zakončíme společnou modlitbou.**

Děti si kartičky ponechají, aby se na ně mohly občas podívat a připomenout si, jaké je jejich heslo, nebo jaké by ještě mohlo být...

KOSTEL SV. IGNÁCE NA KARLOVĚ NÁMĚSTÍ (podle materiálu Pedagogického střediska AP)

HISTORIE:

- Barokní kostel navrhl italský architekt Carlo Lurago, který se inspiroval hlavním kostelem jezuitského řádu Il Gesu v Římě.
- Výstavba kostela probíhala v letech 1665–1678, později byla ke kostelu připojena zvonice a předsíň, tzv. portikus, podle plánů architekta Pavla Ignáce Bayera.
- Spolu s kostelem byla postavena rezidence jezuitského řádu, kde jeho členové sídlí dodnes.

VÝZDOBA:

Dušíčková kaple neboli Kaple Všech věrných zemřelých

- Kaple je bohatě zdobena štukovými dekoracemi.
- Na stropě je umístěna freska Posledního soudu.
- P nástěnných obrazů malíře Jana Umlaufa z roku 1875 vypráví biblické podobenství o marnotratném synu.
- Obraz Ukřižování s dušemi v očistci byl namalován kolem roku 1690.
- Dřevěné zpovědnice

Kazatelna

- Rokoková kazatelna z umělého mramoru byla dříve určena ke čtení Bible a jeho výkladu.
- Kazatelnu zdobí na vrcholu socha Ježíše jako Dobrého Pastýře a na stěnách ženské postavy jako alegorie ctností Víry, Naděje a Lásky.

Kaple českých patronů

- Kapli zdobí oltáře, obrazy a sochy českých patronů z různých historických období.
- Na hlavním oltáři vidíme obraz sv. Jana Nepomuckého z roku 1900 od Emanuela Dítěte ml.
- Oltář sv. Václava s výjevem z jeho života pochází ze 40. let 20. století.
- Dále jsou v kapli zobrazeni sv. Anežka, sv. Vojtěch či sv. Prokop.